

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Кафедра фізичної терапії, ерготерапії

Схвалено на засіданні кафедри
Протокол №____ від _____ 2020 р.
В.о.завідувача кафедри _____ Грибок Н.М.

**Плани-лекцій
з навчальної дисципліни
«Фізична терапія та ерготерапія при порушеннях
діяльності нервової системи»**

**для підготовки фахівців II (другого) магістерського рівня вищої освіти
галузі знань 22 Охорона здоров'я;
спеціальності: 227 Фізична терапія, ерготерапія**

Лекція 1

Тема: Анатомо-фізіологічні структури рефлекторно-рухової функції нервової системи та види її порушення.

1. Будова нервової системи.
2. Роль нервової системи в регуляції рухів.
3. Структура та функції нервової системи (поняття про нейрон і нервовий імпульс, синапс, нервово-м'язове сплетіння, нейромедіатори).

Питання для самопідготовки та вихідного контролю знань

1. Розкрити основні функції дендритів та аксонів.
2. Пояснити хід волокон пірамідного (кортико-спінального) тракту.
3. Пояснити механізм передачі нервових імпульсів між нейронами і кінцевим органом.
4. Розкрити роль нейромедіаторів у передачі нервових імпульсів.
5. Структура і функції ЦНС.

Питання для самопідготовки та вихідного контролю знань

1. Структура і функції периферичної нервової системи.
2. Охарактеризувати порушення при центральному спастичному паралічі.
3. Охарактеризувати порушення при в'ялому периферичному паралічі.
4. Які гіперкінези виникають при захворюваннях центральної нервової системи. Охарактеризувати їх.
5. Назвати види чутливості та її порушення. Охарактеризувати явище парестезії.
6. Назвати вегетативно-трофічні порушення з боку: шкіри, м'язів, кісток, суглобів, судин.
7. Охарактеризувати порушення вищих кіркових функцій і психічні розлади.

Лекція 2

Тема: Фізична реабілітація хворих із травмами і захворюваннями периферичної нервової системи.

1. Загальні відомості про периферичні невропатії.
2. Діагностика ушкоджень периферичних нервів.
3. Основні клінічні симптоми периферичних невропатій.
4. Система оцінки функціональних порушень.
5. Реабілітаційні заходи в лікарняному (ранньому) і післялікарняному (пізньому) відновлювальних періодах.

Питання для самопідготовки та вихідного контролю знань

1. Описати будову периферичної нервової системи.
2. Які найпоширеніші форми ураження периферичних нервів залежно від залучення до процесу тих чи інших ділянок нервових шляхів?
3. Види ушкоджень периферичних нервів при закритих травмах нервів.
4. Клінічна характеристика невропатій за ступенями.
5. Охарактеризувати клінічні симптоми і типові деформації при невропатіях.
6. Розкрити зміст ЛФК відповідно до трьох періодів відновного лікування.

Лекція 3

Тема: Фізична реабілітація при радикулітах.

1. Поняття про радикулопатії (радикуліт), причини їх виникнення.
2. Радикулопатія попереково-крижового сплетення, клінічні ознаки, больові симптоми.

3. Засоби фізичної реабілітації в лікарняному періоді реабілітації.
4. Схема занять з лікувальної гімнастики при попереково-крижовому радикуліті.
5. Засоби фізичної реабілітації в післялікарняному періоді реабілітації.

Питання для самопідготовки та вихідного контролю знань

1. Що таке радикулопатія? Етіологія, патогенез, основні клінічні симптоми радикулопатії.
2. Розказати, які вправи обіймають значне місце в процедурі лікувальної гімнастики при радикулопатії корінців попереково-крижового сплетення.
3. Описати больові симптоми натягу при попереково-крижовому радикуліті.

Лекція 4

Тема: Фізична реабілітація при невропатіях окремих нервів верхніх і нижніх кінцівок.

1. Неврит сідничного нерва: причини виникнення, клінічна картина, результати обстеження.
2. Фізична терапія при невриті сідничного нерва.
3. Фізична терапія при невритах великогомілкового і малогомілкового нервів.
4. Фізична реабілітація хворих з невритом променевого нерва.
5. Фізична реабілітація при невритах ліктьового нерва.
6. Фізична реабілітація при невритах серединного нерва.

Питання для самопідготовки та вихідного контролю знань

1. Неврит сідничного нерва: причини виникнення, симптоми.
2. Методика фізичної терапії при невриті сідничного нерва.
3. Клініка невриту малогомілкового і великогомілкового нервів.
4. Методика застосування фізичних вправ при невритах малогомілкового і великогомілкового нервів нижніх кінців.
5. Охарактеризувати порушення функцій пальців руки при невриті променевого нерва. Спеціальні фізичні вправи.
6. Неврит ліктьового нерва: симптоматика функціональних порушень, методика фізичної терапії.
7. Описати симптомокомплекс при невропатії серединного нерва. Особливості методики лікувальної гімнастики.

Лекція 5

Тема: Фізична реабілітація при невриті лицьового нерва і поліневропатіях.

1. Етіологія і клініка невриту лицьового нерва.
2. Відновлювально-компенсаторна терапія при невриті лицьового нерва: лікування положенням, пасивно-активні вправи для м'язів, методика масажу при невриті лицьового нерва.
3. Поняття про поліневропатії: етіологія, клінічні прояви. Завдання фізичного навантаження при поліневропатіях.
4. Методика застосування фізичних вправ, масажу і фізіотерапії при поліневропатіях.

Питання для самопідготовки та вихідного контролю знань

1. Описати симптоми ураження лицьового нерва.
2. Розкрити зміст лікування положенням при невриті лицьового нерва.
3. Навести комплекс спеціальних активних і активно-пасивних фізичних вправ для реабілітації хворих з невритом лицьового нерва.

4. Сформулювати методичні вказівки до побудови процедури лікувальної гімнастики при поліневропатіях.

Лекція 6

Тема: Фізична реабілітація при порушеннях мозкового кровообігу.

1. Мозковий інсульт та його класифікація.
2. Загальні принципи комплексної реабілітації при інсульті.
3. Особливості застосування фізичних вправ у лікарняному періоді реабілітації відповідно до рухових режимів реабілітації хворих інсульт.
4. Методики відновлення активних рухів у постінсультних хворих.
5. Відновлення опорної функції, навичок ходьби й координації рухів.

Література: [7, 412-422]; [11, 109-111]; [13, 96-105].

Питання для самопідготовки та вихідного контролю знань

1. Що таке інсульт? Види інсульту, причини і механізм виникнення.
2. Як впливає інсульт на рухову активність?
3. Описати, як формується контрактура Верніке—Мана.
4. Описати, як змінюється функціональний стан постінсультного хворого під впливом комплексної терапії.
5. Назвати основні реабілітаційні заходи в ранньому відновлювальному періоді в умовах клініки. Розкрити зміст лікування положенням.
6. Охарактеризувати фізичні вправи лікарняного періоду реабілітації постінсультних хворих відповідно до рухових режимів.
7. Назвати методи запобігання появи співдружних напружень та рухів.
8. Описати спеціальні вправи, що готують хворого до вставання і ходьби, описати методику навчання ходьби.
9. Описати вправи для статичного напруження м'язів кінцівок.
10. Методика відновлення опорної функції, навичок ходьби й координації рухів.

Лекція 7

Тема: Травми центральної нервової системи.

1. Травми головного мозку. Особливості застосування засобів фізичної реабілітації при черепно-мозковій травмі.
2. Травми спинного мозку, їх класифікація.
3. Види розладів при травмах спинного мозку.
4. Клініка травм спинного мозку залежно від локалізації ушкодження.
5. Особливості лікувальної фізкультури в реабілітації хворих з травмами спинного мозку в лікарняному і післялікарняному періоді реабілітації.
6. Механотерапія і ерготерапія в реабілітації спінальних хворих.

Питання для самопідготовки та вихідного контролю знань

1. Назвати види травм головного мозку та їх основні симптоми.
2. Навести комплекс фізичних вправ для нормалізації функції вестибулярного апарату після черепно-мозкової травми.
3. Навести класифікацію травм спинного мозку.
4. Охарактеризувати розлади при травмах спинного мозку.
5. Описати порушення, які формуються при ушкодженнях хребта й спинного мозку залежно від локалізації ушкодження?

6. Назвати періоди клінічного перебігу травматичної хвороби при ушкодженнях хребта і спинного мозку. Охарактеризуйте групи хворих з травмою спинного мозку за важкістю стану.
7. Які заходи можуть відновлювати ушкоджені функції при травмах спинного мозку? Розкрити завдання ЛФК в лікарняному періоді реабілітації “спінальних” хворих.
8. Охарактеризуйте методику проведення занять з лікувальної гімнастики в різні періоди клінічного перебігу травматичної хвороби при ушкодженнях хребта і спинного мозку.
9. Які фізичні вправи включають в комплекси занять з ЛГ, що впливають на відновлювальний процес?

Лекція 8

Тема: Фізична реабілітація при неврозах.

1. Загальні відомості про неврози. Поняття про неврастенію, істерію, невроз нав'язливих станів.
2. Фізична реабілітація невротичних хворих в лікарняному періоді відновного лікування.
3. Засоби фізичної реабілітації в післялікарняному періоді реабілітації хворих на невроз.

Питання для самопідготовки та вихідного контролю знань

1. Охарактеризувати неврози. Які засоби фізичної реабілітації використовують у їх комплексному лікуванні?
2. Які особливості методики ЛФК при різних видах неврозів?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Белая Н.А. Лечебная физкультура и массаж. Учебно-методическое пособие для мед. работников. – Москва: “Советский спорт”, 2001. – 271с.
2. Внутренние болезни: Учебник / Ф. И. Комаров, В. Г. Кукес, А. С. Сметнев и др.; Под ред. Ф. И. Комарова, В. Г. Кукеса, А. С. Сметнева. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Медицина, 1990: – 686с.
3. Епифанов В. А. Лечебная физическая культура : Учеб.пособие для ВУЗов/ В. А. Епифанов. — М. : ГЕОТАР-МЕД, 2002. — 564с.
4. Лечебная физкультура в системе медицинской реабилитации / под ред. проф. А. Ф. Каптелина, И. П. Лебедевой. — М. : Медицина, 1995.
5. Лікувальна фізкультура та спортивна медицина / за ред. проф. В. В. Клапчука и проф. Г. В. Дзяка. — К. :Здоров'я, 1995. — С. 114-125.
6. Марченко О.К. Фізична реабілітація хворих із травмами і захворюваннями нервової системи: Навч.посібник – К.: Олімпійська література, 2006. - 196 с.
7. Мухін В.М. Фізична реабілітація. – К.: Олімпійська література, 2009. – 486с.
8. Пархотик И.И., Физическая реабилитация при заболеваниях органов брюшной полости.- К.: Олимпийская литература, 2003. – 224 с.
9. Пешкова О. В. Фізична реабілітація при захворюваннях внутрішніх органів : [навч. посіб.] / О. В. Пешкова. - Х. :Бровін О. В., 2011. - С. 104-175.
10. Порада А.М. Основи фізичної реабілітації: Навч. Посібник / А.М Порада, О.В. Солодовник, Н.Є. Прокопчук.- 2-е вид. – К.: Медицина, 2008.- 248 с.

11. Соколовський В.С. Лікувальна фізична реабілітація / В.С. Соколовський, Н. О. Романова, О. Г. Юшковська. – Одеса: Одес.держ. мед. ун-т, 2005. – 236 с.
12. Физическая реабилитация: учебник для студентов высших учебных заведений / Под общ.ред. проф. С.Н.Попова. Изд. 3-е. — Ростов н/Д: Феникс, 2005. — 608 с.
13. Фізична реабілітація, спортивна медицина: підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. Неханевич [та ін.]; за ред. професора В. В. Абрамова та доцента О. Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 240 с.

Додаткова література

14. Белевский А.С. Реабилитация больных ХОБЛ : клинические реком./ А.С. Белевский, Н.Н. Мещерякова // Хроническая обструктивная болезнь легких / под ред. А. Г. Чучалина. — [2-е изд., испр. и доп.]. — М. : Атмосфера, 2007. — С. 221-232.
15. Гнитецкая Т.В. Методика оздоровления дыхательными упражнениями : [метод.рек. для студ., ин-тов физ. культуры и спорта]. — Луцк: Вежа, 2002. — 38 с.

16. Демиденко Т.Д. Реабилитация при cerebrovascularной патологии. - Л.: Медицина, 1989. - 205 с.
17. Клячкин Л.М. Физические методы лечения в пульмонологии / Л.М. Клячкин [и др.]. — СПб., 1997. — 316 с.
18. Коляденко Г.І. Анатомія людини: Підручник. — К.: Либідь, 2001. - 384 с.
19. Лечебная физкультура в системе медицинской реабилитации / под ред. проф. А. Ф. Каптелина, И. П. Лебедевой. — М. : Медицина, 1995.
20. Малишевский М. В. Хроническая обструктивная болезнь легких / М.В. Малишевский, Н.В. Кулягина // Внутренние болезни: [учеб.пособие] / М.В. Малишевский [и др.]. - [изд. 2-е, перераб. и доп.]. - Ростов н/Д : Феникс, 2007. - С. 106-122.
21. Медицинская реабилитация. Руководство для врачей /Под ред. В.А. Епифанова. М.: Медпресс-информ, 2005, С. 16-35.
22. Назар П.С., Шахліна Л.Г. Загальний та спеціальний догляд за хворими з елементами фізичної реабілітації: Навч. Посібник. — К.: Олімпійська література, 2006. - 240с.
23. Справочник по реабилитации / Н.А.Генш , Т.Ю.Клипина, Ю.Н.Улыбина. — Ростов н/Д: Феникс, 2008. - 348 с.
24. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы. — Л.: 1995. — 258с.
25. Реабилитация неврологических больных / А.С.Кадыков, Л.А.Черникова, Н.В.Шахпаронова. - М. :МЕДпресс-информ, 2008. - 560 с.
26. Физические методы в лечении и медицинской реабилитации больных и инвалидов / под ред.профессора И.З.Самосюка. — К.: Здоров'я. 2004 — 620с.

